

Maryjny wymiar duchowości kapłana

Istota duchowości

W najbardziej ogólnym znaczeniu „duchowość” odnosi się do praktycznego wymiaru życia chrześcijańskiego. Oznacza styl życia człowieka wierzącego w jego relacji do Boga, ale w jego relacji do świata w Kościele żyjącym w konkretnym miejscu i czasie. Duchowość „oznacza całkowite przepelnienie człowieka ochrzczonego wydarzeniem, jakim jest Chrystus, pełną potencjalną i zaktualizowaną skuteczność zbawczego działania Boga przez Chrystusa w Duchu Świętym. Chodzi o pełne życie w tej rzeczywistości Boga, która została nam odkryta i udostępniona przez Jezusa: duchowość jest zarówno podarowanym nam życiem w Duchu Świętym, jak i przyzwoleniem na to, by owa życzliwość Boga ogarnęła nas; jest ona życiem w kondycji człowieka przemienionego życiem duchowym”¹. Definicja ta podkreśla fakt wejścia człowieka wierzącego w zbawcze wydarzenie, jakim jest Chrystus i doświadczenie działania Boga, które zarazem objawia wierzącemu i udostępnia nowy styl życia w Duchu Świętym. W odpowiedzi człowiek wierzący aktywnie podejmuje ów styl życia ukierunkowany na wewnętrzną przemianę. Uwzględniającym wyraźniej wymiar wspólnotowy życia chrześcijańskiego, można powiedzieć, że duchowość jest sposobem, w jaki członkowie Mistycznego

¹ J. Weismayer, *Pełnia życia. Zarys historii i teologii chrześcijańskiej duchowości*, Kraków 1993, 9; por. S. Zarzycki, *Duchowość pallotyńska a duchowość chrześcijańska*, Ząbki 1996, 7; C. Parzyszek, *Duchowość apostołska według św. Wincentego Pallottiego*, Ząbki 2004, 34-37.

Ciała, dzięki impulsowi Ducha Świętego, pojmują i aktualizują swą relację do Boga w Chrystusie i szczególnie styl życia, pozostając zarazem w odniesieniu do braci i otoczenia w konkretnych sytuacjach życiowych².

Definicji duchowości jest wiele, dotykamy rzeczywistości bardzo bogatej³ i każdy z autorów uwydatnia tylko niektóre jej aspekty⁴. J. Gogola zwięźle określa termin „duchowość” jako praktykę życia duchowego oraz teorie życia duchowego⁵. Bardzo szeroko słowo „duchowość” określa *Leksykon duchowości katolickiej* (LDK)⁶. W. Słomka, powołując się na treść *Instrumentum laboris* VIII Zwyczajnego Synodu Biskupów, stwierdza, że duchowość „oznacza pewien «styl życia»” albo „życie według Ducha” (Rz 8,9), „postępowanie według Ducha” (Rz 8,4), zespół postaw serc pobudzonych przez Ducha, a mianowicie przekonań, motywacji, decyzji (nr 21)⁷. Uwzględniając kulturę europejską, termin „duchowość” zwykle odnosi się do duchowości chrześcijańskiej; jest ona synonimem pobożności, a na gruncie chrześcijańskim może być utożsamiana ze świętością⁸. G. Thils i H. Urs von Balthasar uściślają, że duchowość jest konkretną formą świętości, jaką wierni realizują w zależności od warunków, w jakich żyją⁹.

Można powiedzieć, że duchowość jest jedna. Różnice wynikają z form realizacji. Zdaniem A. Mantaicia, różnorodność specyficznych form duchowości porządkowana jest w teologii duchowości według konkretnych kryteriów, m.in.: kryterium etniczno-geograficznego, doktrynalnego, ascetyczno-praktycznego, kryterium antropologicznego lub psychologicznego, kryterium stanów i zawodów,

² Por. M. Germinario, *I nuovi termini della vita religiosa*, Roma 1983, 123.

³ Por. O. Filek, *Wokół terminu „duchowość”*, Roczniki Teologiczno-Kanoniczne 13(1966)3,41-52. Sprawom historycznym duchowości chrześcijańskiej poświęcił opracowania m.in. J. Misiurek, *Zarys historii duchowości chrześcijańskiej*, Lublin 1992, oraz trzytomowe dzieło: *Historia i teologia polskiej duchowości*, t. I (w. X-XVII), Lublin 1994; t. II (w. XVII-XIX), Lublin 1998 i t. III (w. XX), Lublin 2001.

⁴ A. Słomkowski posługuje się pojęciem „życie wewnętrzne”. Zaznacza jednak, że życie duchowe może być równoznaczne z życiem wewnętrznym, ale samo w sobie może oznaczać także nadprzyrodzone życie duszy. Por. A. Słomkowski, *Teologia życia duchowego*, Ząbki 2000, 11-17.

⁵ Por. J. Gogola, *Teologia komunii z Bogiem*, Kraków 2002, 18.

⁶ Por. M. Chmielewski, *Duchowość*, w: *Leksykon Duchowości Katolickiej*, Lublin – Kraków 2002, 226-232 (dalej: *LDK*). Znajdujemy tam treść pojęcia „duchowość” w nauce Kościoła. Autor hasła w sposób zwięzły podaje także określenia duchowości innych teologów, a także najnowszą literaturę na temat duchowości. Por. tamże, 229-232. Podobne treści na temat duchowości możemy znaleźć w książce M. Chmielewskiego, *Sto jeden pytań o życie duchowe*, Lublin 1999, 11-15.

⁷ Por. W. Słomka, *Teologia duchowości*, w: M. Chmielewski, W. Słomka (red.), *Polscy teologowie duchowości*, Lublin 1993, 231.

⁸ Por. A. Matanić, *La spiritualità come scienza*, Milano 1990, 41.

⁹ Por. M. Chmielewski, *Metodologia duchowości katolickiej*, Lublin 1993, 53.

kryterium historyczno-chronologicznego oraz kryterium rodzin zakonnych i instytutów życia konsekrowanego¹⁰. Na przedłużeniu tych pojęć duchowości leży pojęcie mistyki, czy nawet przebudzenia mistycznego, o którym pisze S. Urbański i wielu innych autorów teologii duchowości¹¹. M. Chmielewski wyciąga wniosek, że „z uwagi na wieloznaczność pojęcia duchowości należałoby zawsze przy użyciu przymiotnika dookreślać, o jakiej duchowości w danym przypadku jest mowa”¹².

2. Maryja Matką Kościoła – darem dla kapłanów

Kościół jest ludem kapłańskim (KK 10). Maryja jest Matką Kościoła, ponieważ wydała na świat Chrystusa, Głowę Kościoła. „Maryja jest Matką Najwyższego i Wiecznego Kapłana” (PO 18). Maryja jest jednocześnie członkiem i Matką ludu kapłańskiego; typem i figurą Kościoła (por. KK 63, 62-65). Maryja swym nowym macierzyństwem w Duchu obejmuje każdego i wszystkich w Kościele; jest Matką pasterzy i wiernych. W sposób szczególny Maryja jest Matką wszystkich kapłanów, którzy przyjęli święcenia kapłańskie¹³. Jak stwierdza ks. W. Słomka, „duchowość kapłańska jest niepojmowalna bez tego odniesienia Maryjnego”¹⁴. Więcej, istnieje wręcz konieczność traktowania tajemnicy i duchowości kapłaństwa „w kontekście mariologicznym”¹⁵.

¹⁰ Por. A. Matanić, *La spiritualità come scienza*, 46-49; M. Chmielewski, *Duchowość*, 231-232. Przykładem rozpracowania różnych form duchowości kapłańskiej są dzieła: W. Słomka, *Duchowość kapłańska*. Lublin 1996; S. Urbański, M. Szymula (red.), *Duchowość osób powołanych*, Warszawa 2002; Cz. Parzyszek, *Specyfika powołania osób konsekrowanych*, *Życie Konsekrowane* 3(2002)27-36; M. Szymula, *Duchowość zakonna, Duchowość zakonna według nauczania bł. Honorata Koźmińskiego*, Warszawa 1998.

¹¹ Por. S. Urbański, *Współczesne ujęcie mistyki*, w: S. Urbański, M. Szymula (red.), *Duchowość przelomu wieków*, Warszawa 2000; tenże, *Teologia życia mistycznego*, Warszawa 1999; tenże, *Zatopieni w Bogu. Mistycy polscy*, Warszawa 1999; tenże, *Mistyczny wymiar ascezy chrześcijańskiej*, *Collectanea Theologica* 64(1994)3, 124-131; *Teologia duchowości, XX-lecie pracy naukowo-badawczej ks. prof. dra hab. S. Urbańskiego na UKSW w Warszawie (1982-2002)*, Olecko 2002. Wiele miejsca na temat chrześcijańskiej mistyki poświęca J.W. Gogola w pracy: *Teologia komunii z Bogiem*, 241-284; W. Słomka, *Kontemplacja i jej rola w życiu chrześcijańskim według św. Jana od Krzyża*, *Ateneum Kapłańskie* 83(1991)1/494, 12-20; tenże, *Teologiczna koncepcja życia mistycznego w chrześcijaństwie*, w: W. Słomka (red.), *Mistyka w życiu człowieka*, Lublin 1980, 57-68; M. Chmielewski, *Mistyka*, w: *LDK*, 536-542; P. Ogórek, *Mistyka chrześcijańskiego Wschodu i Zachodu*, Warszawa 2002.

¹² M. Chmielewski, *Duchowość*, 230.

¹³ Por. J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, Kraków 2009, 161-170; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 81-82, 162-167; W. Świerżawski, *Maryja i kapłan. Listy do moich kapłanów*, Sandomierz 1995, 11.

¹⁴ W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 82, 162.

¹⁵ Tamże, 81.

Ojciec święty Paweł VI przypomniał, że w Maryi, Matce Najwyższego i Wiecznego Kapłana, znajduje kapłan źródło przekonania, że razem z Nią jest „narzędziem zbawczej łączności między Bogiem i ludźmi”, chociaż w różny sposób: Maryja poprzez wcielenie, kapłan poprzez wykonywanie władzy święceń. Wiąż kapłana z Maryją jest motywowana nie tylko potrzebą opieki i pomocy; wynika ona z uświadomienia sobie „bliskości Maryi” jako Tej, z którą Kościół wspólnie przeżywa tajemnice Chrystusa¹⁶.

W. Świerzawski stwierdza wprost o konieczności rozumienia tożsamości kapłańskiej w odniesieniu do Maryi. Uznaje ją za jedną, bardzo starą i tradycyjną, ale najistotniejszą, gdy chodzi o interpretację kapłańskiego misterium¹⁷. Ponadto, przywołując na pamięć Kościół jako *communio* i omawiając komunijny charakter tożsamości kapłańskiej, nie sposób pominąć wymiaru maryjnego¹⁸. Kościół jest ludem kapłańskim (KK 10); Maryja jest Matką Kościoła, ponieważ wydała na świat Chrystusa, Głowę Kościoła. „Maryja jest Matką Najwyższego i Wiecznego Kapłana” (PO 18). Maryja jest jednocześnie członkiem i Matką ludu kapłańskiego; typem i figurą Kościoła (por. KK 63, 62-65). Jest „Matką w Kościele i przez Kościół. Maryja swym nowym macierzyństwem w Duchu obejmuje również każdego i wszystkich w Kościele, obejmuje również każdego i wszystkich przez Kościół” (RMat 47).

Maryja jest Matką Kościoła przez to, że jest Matką i wielkim darem dla pasterzy i wiernych. W sposób szczególny Maryja jest Matką i darem dla wszystkich kapłanów, którzy przyjęli święcenia kapłańskie¹⁹. Kapłan uczestniczy w kapłańskiej konsekracji Chrystusa, która miała miejsce w łonie Maryi; przedłuża Jego misję, w której uczestniczy również Maryja. Kapłan jest powołany

¹⁶ Por. Paweł VI, Adhortacja *Marialis cultus* (2 lutego 1974), nn. 11.32.50.56 (AAS 66(1974)123.144.159.162; Kongregacja do spraw Duchowieństwa, *Kapłan, Pasterz i Przewodnik wspólnoty parafialnej*, nr 8.

¹⁷ Por. W. Świerzawski, dz. cyt., 11.

¹⁸ Prawie wszyscy teolodzy piszący o duchowości kapłańskiej ten charakter podkreślają. Por. J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska*, 161-170; J. Domian, *Postannictwo i duchowość kapelana wojskowego w świetle polskiej literatury teologicznej po Soborze Watykańskim II*, Warszawa 2013 [mps], 91-94; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, Katowice 2007, 319-338; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 81-85; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, Kraków 2010, 185-206; tenże, *Maryjny rys duchowości prezbitera w nauczaniu Jana Pawła II*, *Polonia Sacra* 25(2009)65-86.

¹⁹ Por. J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, 167; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 81-82; 162-167.

Bp W. Świerzawski stwierdza: „warto pokusić się o przypomnienie i uwypuklenie jednej bardzo starej i tradycyjnej, ale chyba najistotniejszej interpretacji kapłańskiego misterium: o ujęcie go w kontekście mariologicznym”. W. Świerzawski, *Maryja i kapłan*, 11.

do życia w jedności z Nim, tak jak Maryja prowadzona przez Ducha Świętego, zjednoczyła się z odkupieńczym dziełem Chrystusa²⁰.

Maryja jest obecna jako Matka na wszystkich etapach życia apostołskiego: w Kanie (J 2,11-12), na Kalwarii (J 19,25-27), w Wieczerniku (Dz 1,14; 2,4). Każda chwila kapłańskiej posługi ma swoje odniesienie do Maryi, w szczególności podczas celebracji eucharystycznej, w której uobecnia się odkupieńcza ofiara (por. KK 58; PO 18)²¹. Kapłan sprawujący Eucharystię jednoczy się w posłudze ofiarą, którą złożyła Maryja u stóp krzyża. W posłudze kapłańskiej ujawnia się macierzyński rys Kościoła (por. PO 6), w którym można dostrzec także trwające macierzyństwo Maryi. Maryja dostrzega w kapłanach „Jezusa żyjącego” jako „żywe narzędzia Chrystusa Kapłana” (PO 12).

Dekret soborowy *Presbyterum ordinis* pragnie ożywić pobożność maryjną wśród kapłanów jako środek do kształtowania tożsamości i duchowości kapłańskiej. Będąc „Matką Jezusa Chrystusa i Matką kapłanów” (PDV 82), wywiera na kapłanów „zbawczy wpływ” (KK 62) poprzez swoją czynną obecność oraz stale aktualny wzór przyłgnięcia do Chrystusa Kapłana. Ona jest „Matką i Wychowawczynią naszego kapłaństwa” (PDV 82)²².

Kapłani są powołani, aby rozwijać w sobie głęboką i pełną miłości pobożność do Maryi Dziewicy, „naśladować Jej cnoty i często się modlić” (PDV 82). Posługi kapłańskie, ponieważ są odbiciem macierzyństwa Kościoła, winny być spełniane z „miłością matczyną” Maryi (KK 65). Maryja jest dla kapłanów wzorem i pomocą w dochowaniu wierności Słowu i Duchowi Świętemu²³. Duchowość maryjna prowadzi również kapłanów do zrodzenia głębokiej więzi z Chrystusem Kapłanem, obejmującej wszystkie przestrzenie życia²⁴.

²⁰ J. Domian, *Posłannictwo i duchowość kapelana wojskowego*, 91.

²¹ Por. W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 83; J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, 167-168.

²² Por. J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, 168.

²³ W Dekrecie soborowym *Presbyterum ordinis* czytamy: „Przedziwny przykład tej gotowości mają [kapłani] w Błogosławionej Maryi Dziewicy, która prowadzona Duchem Świętym, sama oddała siebie w całości tajemnicy odkupienia ludzi” (PO 18). Por. J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, 168; J. Domian, *Posłannictwo i duchowość kapelana wojskowego*, 92.

²⁴ Historyczne postaci wielkich kapłanów, m.in. święci Jan z Avili, Jan Eudes, Ludwik Grignon de Montfort, Alfons Maria Liguori, Jan Vianney, Antoni Maria Claret, Wincenty Pallotti i inni potwierdzają, że Maryja jako Matka zajmuje wyjątkowe miejsce w życiu kapłana. Por. J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, 164; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, Kraków 2010, 185. W XX wieku przykładem związania swego życia z Maryją są Prymasi polscy: kard. A. Hlond i kard. St. Wyszyński, a szczególnie Jan Paweł II w zawołaniu: „Totus Tuus”.

Jan Paweł II cały związek Maryi z kapłaństwem opiera przede wszystkim na Jej macierzyństwie; wypływa z duchowego macierzyństwa, o którego powołał Jezus swoją Matkę. Maryja spełniła swoją rolę matki, nie tylko wydając na świat Jezusa, lecz również uczestnicząc w Jego formacji moralnej. Jako matce przypadło Jej w udziale wychowanie Jezusa w sposób zgodny z Jego kapłańskim posłannictwem. Jest to obiektywna podstawa roli, jaką Maryja miała spełniać w formacji sług Chrystusa, uczestniczących w Jego kapłaństwie. Każdy aspekt formacji kapłańskiej można związać z Maryją jako osobą, która pełniej niż ktokolwiek inny odpowiedziała na Boże powołanie. Przez swój przykład i wstawiennictwo Maryja nadal troszczy się o rozwój powołań i kapłańskiego życia w Kościele (PDV 62). Można też powiedzieć, że Maryja rodzi duchowo przyszłych kapłanów i otacza macierzyńską troską tych, którzy są kapłanami na wzór Jej Syna – Kapłana²⁵.

Nawiązując do słów Jezusa z krzyża skierowanych do ucznia „Oto Matka Twoja” (J 19,25-27), Jan Paweł II dochodzi do wniosków, w których sugeruje, że ta scena spod krzyża, kiedy Maryi zostaje powierzone macierzyństwo nad Ludem Bożym, była skierowana w szczególny sposób do kapłanów. Nie można zapomnieć, że w tym momencie owo macierzyństwo było zapowiedziane wobec kapłana, umiłowanego ucznia, z pewnością Jezus pragnął wtedy ustanowić powszechne macierzyństwo Maryi w życiu łaski każdego z ówczesnych uczniów, a także ich następców. Spojrzenie Maryi sięgało poza Jana, ogarniało całe dzieje, długi szereg Jego kapłanów, aż do końca świata. I że szczególnie dla nich, dla każdego z osobna, podobnie jak dla umiłowanego ucznia dokonał tego powierzenia macierzyńskiej opiece Maryi²⁶.

Skoro mówimy o szczególnym macierzyństwie Maryi względem kapłanów, to pozostaje wskazać na owoce tej miłości Matki. Dla tych, którzy poprzez swą posługę uczestniczą w kapłaństwie Syna – podkreśla Jan Paweł II – może Ona uzyskać łaskę gotowości i obdarzać nią prezbiterów, by coraz bardziej odpowiadali wymogom duchowej ofiary, która kapłaństwo zakłada. W sposób szczególny może ich obdarzać łaską wiary, nadziei i wytrwałości w próbach, które winni przyjmować jako wezwanie do jeszcze bardziej wspaniałomyślnego uczestnictwa w odkupieńczej ofierze²⁷.

Widoczny jest fundament duchowości maryjnej kapłana: macierzyństwo Maryi i związane z tym Jej pośrednictwo. Jest to duchowość opierająca się na synowskim poddaniu się Matce, głębokiej relacji, jaka może się wytworzyć między synem a Matką. Jest to duchowość opierająca się na zaufaniu, zawierzeniu,

²⁵ Por. J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 324.

²⁶ Por. Jan Paweł II, *Katecheza na Audiencji generalnej z 30 czerwca 1993*, 5; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 325; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 83.

²⁷ Por. Jan Paweł II, *Katecheza na Audiencji generalnej z 30 czerwca 1993*, 4; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 326.

zatraskaniu, pokornym pośrednictwie. Z takiego synowskiego oddania zrodziło się zawołanie Jana Pawła II z herbu papieskiego: *Totus Tuus* – cały Twój²⁸.

Według znanego dynamizmu duchowości szczególnie macierzyńska miłość Maryi względem kapłanów oraz swoista relacja kapłana do Maryi domaga się odpowiedzi. Zawarta jest ona w słowach zapisanych w Ewangelii św. Jana: „od tej godziny uczeń wziął do siebie” (J 19,37). R. Cantalamessa pisał, że zdanie: „uczeń wziął do siebie” może mieć podwójne, spójne znaczenie: wziąć „do swojego domu” i wziąć „między swoje najdroższe rzeczy”. Mieć w domu Maryję – to mieć w dzień i w nocy, modlić się z Nią, z Nią zasiadać do stołu, mieć Ją przed sobą jako słuchaczkę, celebrować z Nią misterium Pana²⁹.

Kapłan „bierze do siebie Maryję” w sposób szczególny w Eucharystii. Ona jest w niej obecna, można powiedzieć, w szczególny sposób przy kapłanie, a ten powinien stale mieć świadomość Jej macierzyńskiej obecności. Jak pisze Jan Paweł II, posługa kapłańska zawiera wspaniałą i głęboki sens bliskości Matki Chrystusa. Gdy kapłan odprawia Mszę św., stoi przy nim Matka Zbawiciela, która wprowadza go w tajemnicę zbawczej ofiary swego Boskiego Syna³⁰. Ta, która była pierwszym „tabernakulum”, która otwarła się na Ducha Świętego tak, że począł się Jezus, Ona również jest przy kapłanie, który wyciąga ręce nad chlebem i winem, wzywając Ducha Świętego. Kapłan, który składa *in persona Christi* ofiarę Ciała i Krwi, stale odkrywa w Niej obecność Matki³¹. I naturalną konsekwencją jest „branie do siebie” przez kapłana i kontemplowanie oczami Maryi daru Eucharystii. A Ona uprasza, by kapłan nie przyzwyczał się do Tajemnicy złożonej w jego ręce, dziękując nieustannie Panu za niezwykle dar Jego Ciała i Krwi³².

Słowa: „od tej godziny uczeń wziął do siebie” (J 19,37) oznaczają również, że kapłan wprowadza Maryję do wewnętrznego „domu” swojego kapłaństwa jako Matkę³³ i zawiera Jej swoje kapłaństwo³⁴. Zawierzenie jest odpowiedzią na miłość osoby, a w szczególności zaś na miłość matki (RMat 45). Odkupiciel powierza swą

²⁸ Por. J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 326; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 167.

²⁹ Por. R. Cantalamessa, *Maryja zwierciadłem dla Kościoła*, Warszawa 1994, 146-147; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 167.

³⁰ Por. Jan Paweł II, *Przemówienie z 23 listopada 2001*, 6; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 330.

³¹ Por. Jan Paweł II, *List do kapłanów na Wielki Czwartek 1995*, 3; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 330.

³² Por. Jan Paweł II, *List do kapłanów na Wielki Czwartek 2004*, 8; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 330.

³³ Por. Jan Paweł II, *List do kapłanów na Wielki Czwartek 1988*, 6; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 330.

³⁴ Por. Jan Paweł II, *List do kapłanów na Wielki Czwartek 1986*, 12; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 330.

Matkę uczniowi, a równocześnie daje mu Ją jako Matkę. To macierzyństwo Maryi, jakie staje się udziałem człowieka, jest darem; najbardziej osobistym darem samego Chrystusa dla każdego człowieka, również kapłana. Wszystko można to ująć w słowie „zawierzenie”. Maryjny wymiar życia ucznia Chrystusowego (kapłana) wypowiada się w sposób szczególnie poprzez synowskie zawierzenie, które ma początek w testamencie Odkupiciela na Golgocie (RMat 45).

Dla kapłana „wziąć Maryję do siebie” oznacza uczynić dla Niej miejsce we własnym życiu, zachowując trwałą więź z Nią w myślach, w uczuciach, w gorliwości o królestwo Boże i sam Jej kult. Jezus powierzał umiłowanemu Apostołowi troskę o Maryję, prosząc, by traktował Ją jak własną matkę, by Ją kochał, czcił i otaczał opieką³⁵. Kapłan powinien w pełni wprowadzić Maryję do domu swojego życia, swojej wiary, uczuć, obowiązków i uznać właściwą Jej rolę macierzyńską, tzn. rolę upominania, zachęt, przewodzenia, a także rolę cichej obecności, która niejednokrotnie sama wystarcza, by dodać siły i odwagi³⁶.

Zawierając się Jej po synowsku, kapłan przyjmuje Matkę Chrystusa i wprowadza Ją w to wszystko, co stanowi jego własne życie wewnętrzne, jego ludzkie i kapłańskie „ja”. Stara się w ten sposób wejść w zbawczy zasięg tej „macierzyńskiej miłości”, poprzez którą Matka Odkupiciela „opiekuje się braćmi swego Syna” (KK 62) i współdziała w ich rodzeniu i wychowywaniu (KK 63) wedle tej miary daru, jaka każdemu jest właściwa z mocy Ducha Chrystusowego. Tak się realizuje owo macierzyństwo wedle Ducha, jakie stało się udziałem Maryi pod krzyżem i w Wieczerniku (RMat 45).

Również Benedykt XVI w Liście do kapłanów zwrócił uwagę na ich duchowość maryjną. Papież przypomniał, że 50. rocznica śmierci św. Jana Vianneya następuje po zakończonych obchodach 150. rocznicy objawień w Lourdes. Już w 1959 roku Jan XXIII zauważył: „Krótco przed zakończeniem przez św. Proboszcza z Ars pełnego niebiańskich zasług życia, w innej okolicy Francji ukazała się Ona w grocie z Lourdes niewinnej dziewczynce. On sam żywił wielkie nabożeństwo do Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Dziewicy, w roku 1836 poświęcił kościół parafialny Maryi Niepokalanie Poczętej, a w roku 1854 uczuciami najgłębszej czci i radości witał dogmat katolicki, który tę prawdę nieomylnym orzeczeniem zdefiniował”³⁷.

Św. Jan Vianney zawsze przypominał wiernym: „Jezus Chrystus, dawszycy nam wszystko, co mógł nam dać, pragnie nas jeszcze uczynić dziedzicami tego,

³⁵ Por. Jan Paweł II, *Katecheza na Audjencji generalnej z 30 czerwca 1993*, 5; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 331.

³⁶ Por. Jan Paweł II, *Przemówienie z 30 kwietnia 1982*, 5; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 331.

³⁷ Jan XXIII, *Encyklika Sacerdotii nostri primorida*, wydana 1959 roku.

co ma najcenniejsze, to znaczy swojej Najświętszej Matki³⁸. Stąd Benedykt XVI zawiera *Rok kapłański* Najświętszej Dziewicy, prosząc Ją, „by wzbudziła w duszy każdego kapłana wielkoduszne odnowienie owych ideałów całkowitego oddania się Chrystusowi i Kościołowi, które inspirowały myśl i działanie Świętego Proboszcza z Ars³⁹”.

3. Maryja prowadzi do Jezusa, Wiecznego Kapłana

Prawda o związku kapłaństwa sakramentalnego w odniesieniu do Maryi znajduje swój opis u Ewangelisty Łukasza, który wskazywał zarówno na trynitarny rys Chrystusowego kapłaństwa, jak i jego rys maryjny (por. Łk 1,26-38). Usytuowanie przez Sobór Watykański II nauki Kościoła na temat Maryi w tajemnicy Chrystusa i Kościoła niezwykle pomaga zrozumieć potrzebę ujmowania tożsamości kapłańskiej w odniesieniu do Maryi Matki Chrystusa. Nade wszystko należy rozumieć tajemnicę Maryi w tajemnicy Słowa Wcielonego, w tajemnicy Chrystusa, gdyż cała Jej godność i posłannictwo przewidziane przez Trójkę Świętą odnoszą się do Niej, ale także sama tajemnica Chrystusa nie może być w pełni rozumiana bez uwzględnienia Tajemnicy Maryi. Nierozzerwalna jest więź Wcielonego Słowa z Jego Matką Maryją (por. RMat 4)⁴⁰.

Szczególnie bogate jest nauczanie Jana Pawła II⁴¹. Jego pontyfikat stanowi przykład nauczania maryjnego bogatego w treść i niezwykle inspirującego z pozycji nauczyciela i świadka. On sam w książce *Dar i tajemnica* dał świadectwo swego kapłańskiego powołania, ujmując jego istotę w stwierdzeniu, że Maryja prowadzi do Jezusa, ale też Chrystus prowadzi do swej Matki⁴². Dlatego Papież pragnął wraz z kapłanami odnawiać akt oddania Matce Bożej, zapisany przez św. Ludwika Marię Grignon de Montfort: „Totus Tuus ego sum et omnia mea Tua sunt. Accipio te in mea ognia. Praebe mihi cor Tuum, Maria⁴³”.

³⁸ „*Le Sacerdoce, c'est l'amour de coeur de Jésus*”, w: B. Nodet, *Le curé d'Ars. Sa pensée – Son coeur*, 244.

³⁹ Por. C. Parzyszek, *Być kapłanem. Refleksje na tle Listu do kapłanów z racji Roku kapłańskiego*, *Via Consecrata* 3/4(2010)57-67.

⁴⁰ Por. W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 82; J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, 162.

⁴¹ Wiele miejsca temu nauczaniu poświęcił m.in.: J. Międzybrodzki, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 321-338; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 162-167; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, Kraków 2010, 185-206; tenże, *Maryjny rys duchowości prezbitera w nauczaniu Jana Pawła II*, *Polonia Sacra* 25(2009)65-86.

⁴² Por. W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 185.

⁴³ *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* 20(1997)1, 281 n. (dalej: IGP). Zawołanie „Totus Tuus” jest najlepszym określeniem stylu kapłaństwa Jana Pawła II. Por. S. No-

Jan Paweł II, poza swoim osobistym doświadczeniem, powoływał się na biografię świętych kapłanów, w których zawsze udokumentowana jest wielka rola, jaką przypisywali Maryi w swoim życiu kapłańskim. Można spotkać opis doświadczenia w życiu wielu czcigodnych prezbiterów, których Pan ustanowił sługami łaski Bożej wśród powierzonego im ludu, jako kaznodziejów, kapelanów, spowiedników, profesorów i pisarzy. Papież przypominał również, że kierownicy i mistrzowie duchowi podkreślają wagę pobożności maryjnej w życiu kapłanów, jako skutecznego wsparcia na drodze świętości, pociechy w doświadczeniach i źródła energii w apostołacie. Głęboka racja maryjnej pobożności kapłana polega, zdaniem Jana Pawła II, na istotnej relacji, która w Bożym planie została ustalona między Matką Jezusa a kapłaństwem sług Syna⁴⁴. Jan Paweł II stwierdził, że nikt nie potrafi lepiej wprowadzić w misterium Odkupienia i pomóc dojrzewać w powołaniu kapłańskim, jak Maryja.

Stosunkowo dużo miejsca w swoich rozważaniach nad związkem kapłaństwa z Maryją poświęcił Jan Paweł II scenie zwiastowania. Pragnie, by maryjne „tak” powtarzało się wciąż na nowo w całym życiu powołanych do kapłaństwa⁴⁵. Powołani do kapłaństwa winni naśladować absolutną dyspozycyjność Maryi wobec Bożego planu. Konsekwencją postawy Maryi jest życie całkowicie oddane Panu. Maryja jest wzorem wielkodusznej odpowiedzi Panu dla powołania realizowanego w kapłaństwie służebnym. Oddając się całkowicie do dyspozycji woli Ojca, ukazuje duszę apostołatu⁴⁶.

„Fiat” Maryi, wypowiedziane przy zwiastowaniu i w pełni dojrzałe u stóp krzyża, odkrywa „sekret” Jej Bożego macierzyństwa. Patrząc na Maryję, kapłani mogą głębiej i jaśniej zrozumieć, jaki jest cel i owoc kapłańskiej ofiary Chrystusa, w której się streszcza Jego misja, a także znaczenie ich służebnego uczestnictwa w niej. Dla Ojca świętego „tak” Maryi jest wzorem uległości Duchowi Świętemu i wierności Jego działania w duszy, która oznacza stałą współpracę z łaską powołania. Od Maryi kapłani winni się uczyć słuchania i dogłębnego przyjmowania słowa Bożego. W Niej mają wzór otwarcia się na Ducha Świętego, które jako życie duchowe obejmuje wiele form modlitwy, sakramenty, ascezę i pobożne

wak, *Styl kapłaństwa Jana Pawła II w jego postudze apostołskiej*, w: J. Szczurek (red.), *Kapłaństwo służebne w życiu i nauczaniu Jana Pawła II*, Kraków 1997, 37; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 163.

⁴⁴ Por. IGP 16(1993)1,1689; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 185; J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Słudy Dobrego Pasterza*, 164.

⁴⁵ Por. IGP 4(1981)1,23; IGP 4(1981)2,1171; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 188; por. J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Słudy Dobrego Pasterza*, 162.

⁴⁶ Por. IGP 3(1982)1-4,842-846; IGP 6(1983)2,1141 n.

praktyki. Maryja jest też przewodniczką na drodze apostołskiego posługiwania, zwłaszcza gdy zjawiają się trudy i niepowodzenia⁴⁷.

„Fiat” Maryi jest dla Jana Pawła II wzorem wielu cnót kapłańskich. Bogurodzica, która uwierzyła, że spełnią się słowa skierowane do Niej przez Pana (Łk 1,45), nawet bardziej niż Abraham jest wzorem nadziei (por. Rz 4,18), jako podstawy pogody ducha i pewności⁴⁸. Doskonale łącząc pokorę z odwagą, uczy kapłanów integrowania kruchości ich natury i wielkości otrzymanej łaski, by nie popadali ani w zarozumiałość, ani w tchórzostwo. Bez pokornego oddania się woli Boga, które rozkwitło odważnym „tak” w sercu Maryi, któż mógłby przyjąć odpowiedzialność płynącą z kapłaństwa⁴⁹. Od Maryi w scenie zwiastowania można się uczyć oddania się woli Bożej, ufności wbrew zanikającej nadziei, miłowania Chrystusa, wierności i wiary w wypełnienie się Bożych obietnic⁵⁰. Przez swe „fiat” Bogurodzica jest też dla kapłanów wzorem posłuszeństwa⁵¹.

Jan Paweł II często nawiązywał do zatroskanej służby Maryi wobec Elżbiety. Była ona dla niego wzorem kapłańskiej misji, do której przeznaczył ich Pan wobec powierzonego ludu. Winna ona nieść Boga i miłość, winna być bezinteresowna i dyskretna⁵². Bogaty treściowo jest wyśpiewany przez Maryję hymn „Magnificat”, wysławiający Boga za wszelkie dary Jej udzielone. Ona jest świadoma wielkich darów, których Pan Jej udzielił. Jako pokorna Służebnica całą zasługę przypisuje Bogu Zbawcy. W tej postawie Maryi kapłani znajdują wzór poświęcenia się dla Pana. Bóg jest dawcą darów – On obdarzył łaską kapłaństwa – Jemu należy się kapłańska wdzięczność. Kapłan na wzór Maryi wszelkie swoje prace, modlitwy winien kierować do Jezusa przez Maryję. Wszystko w życiu kapłańskim winno być źródłem nieustannej wdzięczności⁵³.

Papież zwracał się do kapłanów, by w spełnianiu swych zadań pasterskich uciekali się do matczynej pomocy Maryi, starając się żyć z Nią w głębokiej komunii. Gdy celebrują Mszę św., obok nich stoi Matka Zbawiciela, wprowadzając w misterium odkupieńczej Ofiary Syna (por. RMat 44). Dlatego codziennym

⁴⁷ Por. IGP 11(1988)2,1657-1659; W. Zyzak, *Kapłaństwo presbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 189.

⁴⁸ Por. IGP 11(1988)2,1857; IGP 14(1991)2,525 n.

⁴⁹ Por. IGP 11(1988)1,616; IGP 27(2004)1,234; W. Zyzak, *Kapłaństwo presbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 190.

⁵⁰ Por. IGP 2(1979)2,746 n.; W. Zyzak, *Kapłaństwo presbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 190.

⁵¹ Por. IGP 13(1990)2,129 n.; W. Zyzak, *Kapłaństwo presbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 190.

⁵² Por. IGP 26(2003)1,506 n.

⁵³ Por. IGP 11(1988)1,732.

programem życia duchowego i pasterskiego kapłanów winno być zawołanie: „Ad Jesum per Mariam”⁵⁴.

Jan Paweł II wymieniał wiele aspektów znaczenia Maryi w życiu kapłanów. Obrona i czuła ludzka miłość Maryi jest dla nich wielkim wsparciem. Jej modlitwy im towarzyszą. Jej bliskość ich pociesza, a Jej przykład stanowi dla nich wyzwanie⁵⁵. Jan Paweł II prosił Maryję o powołania, o to, by uczyła kapłanów postawy Dobrego Pasterza, zwiększyła ich oddanie apostołskie, wzmocniła miłość dla cierpiących, ożywiła postanowienie dziewictwa dla Królestwa i strzegła zmysłu braterstwa we wspólnocie⁵⁶. Widać tu wagę pomocy w trudnościach wstawiennictwa Maryi, na wzór towarzyszenia pierwszym uczniom od Kany Galilejskiej, która przypomina kapłanom początek ich kapłaństwa, przez krzyż, który znaczy również ich życie, aż po Zielone Świątki – coraz mocniejszego oczekiwania na Ducha Świętego, którego jest Oblubienicą od wcielenia⁵⁷.

Jan Paweł II wskazywał na przykład Maryi, gdyż kapłani i cały Kościół mogą od Niej wiele się nauczyć. Maryjny kształt duchowości kapłańskiej zobowiązuje kapłana nie tylko do kultu i naśladowania Matki Chrystusa w jej uległości Duchowi Świętemu i oddaniu się Bogu, ale także do takiego kształtowania świadomości i postaw duchowych powierzonych jego pieczy wiernych, by cały Kościół odzwierciedlał sobą Jej doskonałość⁵⁸. Wzór Maryi w życiu kapłańskim jest dla niektórych teologów podstawą do ukazania Jej roli m.in. jako: Dziewicy, wzoru zawierzenia, posługi, kontemplacji, wdzięcznej Służebnicy, Wychowawczyni kapłana, Pośredniczki u Pana, Niewiasty Eucharystii⁵⁹.

Jan Paweł II zapewnia kapłanów, że Maryja – „Niewiasta Eucharystii” prowadzi ich do coraz głębszego rozumienia ogromnego daru tajemnicy, jaką jest kapłaństwo i czyni godnymi swego Syna Jezusa, najwyższego i wiecznego Kapłana⁶⁰. Maryja wyjednuje kapłanom, kruchym naczyniom duchowym, że zostają namaszczeni; pomaga im, by w ich życiu i posłudze coraz wiernej od-

⁵⁴ Por. IGP 24(2001)2,944 n.; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 186.

⁵⁵ Por. IGP 10(1987)3,371-373.

⁵⁶ Por. IGP 5(1982)1,1217 n.; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 186.

⁵⁷ Por. IGP 3(1980)1,1537 n.; IGP 18(1995)2,1267.

⁵⁸ Por. W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 167.

⁵⁹ Por. W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 186-206; J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Słudy Dobrego Pasterza*, 161-169; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 321-33; W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 162-167; J. Domian, *Posłannictwo i duchowość kapłana wojskowego w świetle polskiej literatury teologicznej po Soborze Watykańskim II*, 94.

⁶⁰ Por. Jan Paweł II, *Przemówienie w czasie Mszy św. Krzyżma z 17 kwietnia 2003*, 4; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 332.

tworzali obraz Jej Syna Jezusa⁶¹. Maryja prowadzi dzień po dniu, aby kapłani stanowili jedno z Dobrym Pasterzem, zwłaszcza w codziennym sprawowaniu Eucharystii⁶². Uprasza dla kapłanów łaskę, aby nigdy nie przyzwyczaili się do Tajemnicy złożonej w ich ręce; jak największej, którą Duch wzbudza w nim. Pomaga też, aby mogli rodzić do Bożego życia wielu braci⁶³.

Maryja uczy kapłanów posłuszeństwa Duchowi Świętemu, współdziała w całkowitym poddaniu się woli Ojca, a szczególnie głębokiego uczestnictwa w męce Syna i niezachwianej owocności duchowej w wypełnianiu kapłańskiej posługi⁶⁴. Wreszcie kapłaństwo ofiarowane codziennie Maryi stanie się prawdziwą i radosną drogą do świętości, a całe kapłańskie życie będzie poświęcone chwale Bożej i zbawieniu dusz⁶⁵.

Tych zapewnień Jana Pawła II jest wiele. Wydaje się konsekwencją tego wprowadzenia Maryi we wszystko, co stanowi kapłaństwo, rodzą się z tej głębokiej jedności i intymności, jaka może być między kapłanem a Maryją. Słowa Jana Pawła II są wyrazem jego przekonania o pośrednictwie Maryi (RMat 38-47) jako Matki kapłanów. Macierzyństwo Maryi według Ojca świętego jest pierwszym i najbardziej fundamentalnym przykładem pośredniczenia, które później miało miejsce w Kanie oraz przez resztę Jej życia. Jej pośrednictwo przybiera formę wstawiennictwa. Maryja kieruje prośbę do kapłanów: „Zróbcie wszystko, cokolwiek powie wam mój Syn” (J 2,5) – pragnie, by stała się wola Chrystusa (RMat 21). W ten sposób Maryja prowadzi zawsze do Jezusa.

Jan Paweł II pisał, że nie można być kapłanem według Serca Jezusowego bez przyjęcia Maryi za Matkę. Ona winna być przewodniczką w poznawaniu, naśladowaniu i miłowaniu Syna. W łasce kapłaństwa każdy może powiedzieć do Niej: *Totus Tuus*. Wzrok Maryi towarzyszył Jezusowi Chrystusowi i te same oczy w sposób duchowy towarzyszą każdemu kapłanowi do działania *in persona Christi* i do bycia *alter Christus*. Matka Chrystusa matczyną miłością wychowuje kapłanów, by utworzył się w nich prawdziwy obraz Jej Syna⁶⁶.

⁶¹ Por. Jan Paweł II, *Przemówienie w czasie Mszy św. Krzyżma z 12 kwietnia 2001*, 4; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 332.

⁶² Por. Jan Paweł II, *Przemówienie w czasie Mszy św. Krzyżma z 8 kwietnia 2004*, 4; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 332; por. J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, 162-163.

⁶³ Por. Jan Paweł II, *Przemówienie w czasie Mszy ze święceniami kapłańskimi z 14 maja 2005*, 5; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 332.

⁶⁴ Por. Jan Paweł II, *Przemówienie z 30 kwietnia 1962*, 5; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 167.

⁶⁵ Por. Jan Paweł II, *Przemówienie w czasie Mszy ze święceniami kapłańskimi z 14 maja 2005*, 5; J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 332.

⁶⁶ Por. IGP 16(1993)1,1554 n.; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 195.

Nie można też zapomnieć, że Maryja jako Matka otrzymała wszystkie łaski konieczne do formowania Jezusa i przygotowania Go do misji kapłańskiej. Dlatego jest doskonałą Wychowawczynią jedynego i wiecznego Kapłana. We wszystkich okolicznościach życia w Nazarecie Jezus mógł podziwiać dyspozycyjność i niestrudzonego ducha służby Matki. W swym życiu publicznym określił swoją misję jako „służyć i oddać życie na okup za wielu” (Mk 10,45). Dlatego i kapłan nie jest po to, „aby mu służono, ale aby służyć”. Stąd płynie znaczenie Maryji w formacji kapłańskiej, by prowadziła do ducha służby na wzór swego Syna. Stąd Jan Paweł II stwierdza, że cały proces formacji kapłańskiej we wszystkich jej aspektach może być powiązany z Maryją (PDV 82)⁶⁷. Maryja jest Wychowawczynią wszystkich wezwanych do kapłaństwa i wszystkich kapłanów⁶⁸.

Streszczeniem całej pobożności maryjnej kapłana jest modlitwa różańcowa, do której namawiał Jan Paweł II. Jest ona dobrze osadzona w duchowości chrześcijańskiej. Skupia w sobie głębię całego przesłania ewangelicznego, którego jest jakby streszczeniem⁶⁹. W różańcu kapłan szczególnie doświadcza macierzyńskiego działania Najświętszej Dziewicy, która prowadzi go w duchowej drodze opartej na nieustannym kontemplowaniu Chrystusowego oblicza, aż do upodobnienia się do Niego i „oddychania” Jego uczuciami⁷⁰. Różaniec jest dla kapłana najlepszą „szkołą Maryi”, by czytać Chrystusa, by wnikać w Jego tajemnice, by zrozumieć Jego przesłanie. Różaniec jest przejawem poprawnej, właściwej i zdrowej pobożności i duchowości maryjnej kapłana.

Słowo końcowe

Kierując się intuicją soborową (por. KK, rozdz. VIII) i zwracając na eklezjalny wymiar duchowości kapłańskiej, należy podkreślić więź prezbitera z Najświętszą Maryją Panną. Ona jest Matką Kościoła, jest Matką Kapłanów. Maryja jest wzorem zawierzenia Bogu, służby ludowi, wzorem posługi kapłańskiej, wzorem kontemplacji. Ona jest pośredniczką u Pana, niewiastą Eucharystii.

Maryja stanowi dla kapłanów pomoc i orędowniczkę we wszystkich etapach ich kapłańskiej służby. Duchowość kapłańska, jak zostało napisane wcześniej, jest niepojmowalna bez odniesienia maryjnego. Istnieje konieczność rozumienia duchowości kapłańskiej „w kontekście mariologicznym”.

⁶⁷ Por. W. Słomka, *Duchowość kapłańska*, 85.

⁶⁸ Por. IGP 13(1990)2,185 n.; IGP 16(1993)1,1554 n.; W. Zyzak, *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, 195; J.E. Bifet, *Duchowość kapłańska. Studzy Dobrego Pasterza*, 165.

⁶⁹ Por. J. Międzyborski, *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, 337-338.

⁷⁰ Por. Jan Paweł II, *List apostolski „Rosarium Virginis Mariae”*, 1.

Bibliografia

- Bartosik G.M., *Maryja, Matka i wzór dla kapłanów XXI wieku*, „*Miles Immaculatae*” (Roma) 46(2010)1,31-53.
- Cantalamessa R., *Maryja zwierciadłem dla Kościoła*, Warszawa 1994.
- Międzyborski J., *Duchowość kapłana w nauczaniu Jana Pawła II*, Katowice 2007, 321-348.
- Napiórkowski S.C., Sikorski A., *Maryjny wymiar duchowości chrześcijańskiej*, w: W. Słomka (red.), *Teologia duchowości katolickiej*, Lublin 1993, 366-375.
- Pylak B., *Maryjny wymiar duchowości kapłańskiej*, Homo Meditans, t. XIV, 1993, 23-31.
- Seweryn T., *Maryjny wymiar duchowości kapłańskiej w nauczaniu Jana Pawła II*, Katowice 2009.
- Świerzawski W., *Maryja i kapłan Listy do moich kapłanów*, Sandomierz 1995.
- Zyzak W., *Kapłaństwo prezbiterów. Studium nauczania Jana Pawła II*, Kraków 2010, 185-206.
- Zyzak W., *Maryjny rys duchowości prezbitera w nauczaniu Jana Pawła II*, Polonia Sacra 25(2009)65-86.

Słowa kluczowe: duchowość, duchowość maryjna, Maryja, Matka, pasterz, kapłan, zawierzenie, służba.

Summary

MARIAN DIMENSION OF PRIESTLY SPIRITUALITY

Spirituality denotes the total overflow of the baptized person with the event known as Christ. Spirituality is a “way of life” or “life according to the Spirit” (Rom 8:9). Mary is the Mother of the Church, because She gave birth to Christ, the Head of the Church. She is the Mother of the Eternal High Priest. Mary, in Her new motherhood in the Spirit embraces each and every one in the Church; She is the Mother of the pastors and of the faithful. In particular, she is the Mother of all priests, who were ordained to the priesthood. Mary is the model of trust in God, of service to the people, the model of priestly ministry and of contemplation. For priests, Mary is a help and an advocate in all the stages of their priestly ministry. Priestly spirituality is unthinkable without reference to Marian spirituality.

Key words: spirituality, Marian spirituality, Mary, Mother, pastor, priest, confidence, service.